

iz progonstva,
nakon 100 godina...

U istraživanju i prezentiranju književnog djela i životopisa nobelovca Ive Andrića samo jednom je moguće biti u prilici da se obilježi jedinstvena obljetnica: 100 godina od prvog izdanja prve knjige Ive Andrića!

Zbirka poezije u prozi „Ex Ponto“ izašla je u Zagrebu krajem augusta 1918. godine, a nastajala je u prethodne četiri godine u pet gradova i sela Slovenije, BiH i Hrvatske.

Od aprila do jula 2018. godine u petodnevnoj umjetničko-muzeološkoj ekskurziji kreativni tim izložbe „Iz progonstva, nakon 100 godina...“ boravio je u mjestima u kojima Andrić stvara svoju prvu knjigu: Maribor, Ovčarevo, Zenica, Zagreb, Krapina. Slijedeći književnikove biografske tragove, tematski foto i video session priredili su glumac Matej Baškarad, fotografi Mirsad Mujanović i Mirko Adžaić, kustos Enes Škrgo.

Izložba „Iz progonstva, nakon 100 godina...“
producirana je u povodu obljetnice
100 godina
od izdanja prve knjige Ive Andrića „Ex Ponto“

Zagreb, 1918. – Travnik, 2018.

Iz objavljenih Andrićevih pisama i autobiografskih iskaza, dokumenata i referencijalne literature ustanovili smo mjesta gdje je boravio i pisao poeziju.

Tako smo u Zagrebu bili u Vinogradskoj ulici kod Bolnice sestara milosrdnica gdje je se liječio, u Gundulićevoj ulici na broju 29 gdje je bila redakcija časopisa „Književni jug“, izdavača „Ex Ponto“; u Mariboru, kod preostalog dijela zgrade zatvora K.u.K. gdje je bio zatočen; u Krapini, pred kućom obitelji Capek, gdje je stanovao i dovršio rukopis; u Ovčarevu, s fratrima, kod kojih je boravio u Župnom uredu sv. Mihovila Arhandela; u Zenici, kod crkve i Župnog ureda sv. Ilije Proroka, i na mjestu pored kojeg je postojao vojni Špital, gdje je obitavao...

Tokom foto sessiona dogodilo se nekoliko slučajnih podudarnosti: u ulici Paradiž na broju 5 pred prizemnom kućom neočekivano se pojavila gospođa po imenu Ružica, za koju ćemo ustanoviti da potiče iz obitelji Capek, Andrićevih stanodavaca u Krapini iz 1918. godine; pred crkvom i Župnim uredom sv. Ilije Proroka u Zenici, dok smo pripremali snimanje sa fra Zdravkom Anđićem koji je inscenirao Andrićevog ujaka fra Alojzija Perčinlića, sreli smo se s profesorom dr. Salihom Jalimamom, historičarem koji je objavio do tada nepoznate podatke o boravku Ive Andrića u ovom gradu 1916. godine.

Unatoč autentičnim toposima iz urbanog i ruralnog ambijenta, scenskom kostimu glumca u kojem je odjeven kao Andrić iz razdoblja nastanka knjige, koncept izložbe nije pokušaj historijske rekonstrukcije jednog perioda života pisca, situacija i prizora od prije 100 godina. Zamišljena je kao reminiscenca grudobolnog poete koji nakon jednog stoljeća od progonstva posjećuje ista mjesta na kojima je pisao i pripremao za objavljivanje prvu stihozbirku.

Sadržajno se akcentira vizuelni njen aspekt u rediteljski stilizovanim fotografijama i onima nastalim u spontanitetu uličnih scena i seoskih prizora s odabranim i slučajnim akterima. Tekstualni dio zasnovan je na citatnosti i parafrazi Andrićevih misli, iskaza i stihova, te pozivanjem na referencijalnu literaturu, izvore i građu. Intencija je da izložba posluži kao natuknica za pjesnikov duhovni obzor, historijske i socijalne okolnosti u kojima je nastajao „Ex Ponto“.

Prateći dio izložbe je projekcija kratkih video zapisa u kojima glumac govori stihove iz zbirke i dijelove Andrićevih pisama, upotpunjenih izvrsnim autorskim fotografijama iz sessiona, neuvrštenih u izložbene panoe.

Ivo Andrić nije želio da se štampaju nova izdanja "Ex Ponto", kao i druge knjige poezije u prozi "Nemiri", premda su to izdavačke kuće tražile. Za njegova života objavljena su samo četiri integralna izdanja. U poznim godinama dao je kratko objašnjenje za tu, nikad promijenjenu, odluku: "Ja sam eseje, kao i stihove, pisao u predasima, odmarajući se od teškog rada na pripovetkama i romanima. Moje je pravo da mislim da tu nisam postigao ono što mi je pošlo za rukom u drugim delima. Zato nerado pristajem da se to štampa."

Ovom izložbom, kao i drugim produkcijskim sadržajima na obilježavanju obljetnice (video mapping, izdavanje knjige „Ex Ponto“, prigodna filatelistička koverta i specijalni poštanski žig) Memorijalni muzej Rodna kuća Ive Andrića želi podstaknuti publiku na ponovno, ili prvo, čitanje poezije u prozi koja, unatoč spisateljevom stavu, i nakon jednog stoljeća ne predstavlja tek mladalački, neuspješni pokušaj...

Izložbeni panoi

1- Hronologija nastanka prvog izdanja knjige

"Ex Ponto"

- 2- 3 - 4 Maribor
- 5 - 6 - 7 Ovčarevo
- 8 - 9 - 10 Zenica
- 11 - 12 Zagreb
- 13 - 14 - 15 Krapina
- 16 - Zagreb

Izdavač: Zavičajni muzej Travnik
Za izdavača: Fatima Maslić
Autor izložbe i kataloga: Enes Škrgo
Fotografije i video: Mirsad Mujanović, Mirko Adžaić
Video montaža: Asp THE GreAt
DTP: Almir Halilović

Sudjelovali:

glumac Matej Baškarad
fra Zoran Livančić
fra Dario Udovičić
fra Zdravko Anđić

Zvonko Gušić, Velimir Jurišić, Ivana Jurišić, Josip Jurišić,
Goran Jurišić, Sara Jurišić, Ljubica Nevjestić, Aria Adžaić,
Matej Milanović
Ružica Capek

Zahvaljujemo se:

Nebojša Tejić, Igbal Cogo
Župni ured sv. Mihovila Arkandela Ovčarevo
Župni ured sv. Ilije Proroka Zenica
foto klub „Fot“ Travnik

Produkcija: Zavičajni muzej Travnik 2018.

Premijerna postavka:
Kulturna manifestacija „Andrićevi dani“ 2018.
Zavičajni muzej Travnik 9.10. – 9.11.2018.